

Z kroniki Instytutu Zachodniego

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Dnia 24 listopada 1961 r. w Sali Malinowej Pałacu Działyńskich przy Starym Rynku w Poznaniu odbyło się Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego.

Poza członkami IZ w zebraniu udział wzięli zaproszeni goście, m. in.: Stefan Olszowski — sekretarz Propagandy KW PZPR; Izidor Orhoń — kierownik Wydziału Kultury WRN; przedstawiciele TRZZ, Polskiego Radia i prasy.

Porządek zebrania był następujący:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zebrania.
2. Odczytanie protokołu z Walnego Zebrania z dnia 6 grudnia 1960.
3. Sprawozdanie Kuratorium IZ oraz Dyrekcji z działalności naukowej, wydawniczej i organizacyjnej od dnia 1 listopada 1960 r. do 31 października 1961 r.
4. Sprawozdanie finansowe za rok 1960, nowy preliminarz budżetowy na rok 1961 i wstępny preliminarz budżetowy na rok 1962.
5. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
6. Dyskusja nad sprawozdaniami.
7. Powzięcie uchwały o udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium za działalność w okresie sprawozdawczym.
8. Plan prac naukowych, badawczych i wydawniczych IZ w 1962 r.
9. Kwestia statusu prawnego IZ.
10. Wybór 13 członków Kuratorium IZ, wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej, wybór Dyrektora IZ, wybór nowych członków IZ.
11. Wolne wnioski.

1) Zebranie otworzył o godz. 10,30 prezes Kuratorium IZ prof. dr K. Piwarski, który objąwszy przewodnictwo na sekretarzy Walnego Zebrania powołał mgra Józefa Muszyńskiego i mgra Władysława Tomaszewskiego.

Prof. K. Piwarski zaproponował uczczenie chwilą milczenia pamięci zmarłych w roku sprawozdawczym członków IZ: Mariana Pachuckiego — długoletniego pracownika Instytutu, oraz doc. Antoniego Wildera.

Na wniosek przewodniczącego zebrania zrezygnowali z odczytania i zatwierdzili protokół z Walnego Zebrania z dnia 6 grudnia 1960 r., opublikowany w „Przełądzie Zachodnim” nr 6/1960.

Ponieważ sprawozdania Kuratorium IZ oraz Dyrekcji z działalności naukowej, wydawniczej i organizacyjnej w okresie od 1 XI 1960 do 31 X 1961 zostały wydane w osobnej broszurze i udostępnione uprzednio uczestnikom Walnego Zebrania, prof. K. Piwarski ograniczył się do podkreślenia ścisłej współpracy Kuratorium IZ z Dyrekcją oraz znaczenia, jakie miała zorganizowana w maju br. sesja naukowa polsko-czechosłowacka. W imieniu Kuratorium IZ prof. K. Piwarski wyraził Dyrekcji, a w szczególności ustępującemu ze stanowiska Dyrektora prof. G. Labudzie, słowa uznania oraz podziękowanie za wkład pracy włożony w rozwój IZ.

Dyrektor IZ, prof. G. Labuda, omówił ogólnie najważniejsze problemy działalności IZ w okresie minionych 6 lat zwracając główną uwagę na stojące wówczas przed Instytutem zadania i na ich realizację.

Do bardzo istotnych i wymagających szybkiego rozwiązania spraw należała w okresie sprawozdawczym kwestia lokalowa IZ. W r. 1961 nastąpiło ostateczne przeniesienie wszystkich pracowni IZ z domu przy ul. Chełmońskiego na Stary Rynek. W ten sposób sprawa ta została rozwiązana, jakkolwiek i obecne pomieszczenia nie odpowiadają w pełni warunkom, jakie powinna posiadać placówka naukowo-badawcza.

Omawiając sprawy finansowe mówca podkreślił stały wzrost zabezpieczenia materialnego IZ, głównie dzięki regularnym dotacjom PAN. Środki finansowe wykorzystane zostały przede wszystkim na stworzenie i rozbudowę podstaw pracy naukowej (biblioteka, archiwa prasowe, organizowanie różnego typu ankiet).

Opracowany został plan perspektywiczny działalności IZ oraz plany roczne, które są wynikiem wszechstronnych dyskusji. Jest rzeczą zrozumiałą, że nowe zadania stawiane Instytutowi zmuszają do pewnych korektur planu perspektywicznego. Zmiany takie uwidoczniły się już w pewnym stopniu w tematyce prac publikowanych na łamach „Przeglądu Zachodniego” oraz wydawnictw zwartych.

Rozwijając kontakty zagraniczne kierownictwo IZ wychodziło z założenia, że winny one w pierwszym rzędzie służyć rzetelnemu informowaniu społeczeństw państw socjalistycznych o osiągnięciach i zdobyczach Polski Ludowej. Stąd nawiązanie ścisłych kontaktów z ośrodkami badawczo-naukowymi NRD, CSRS, ZSRR. Instytut kontynuował także i nawiązywał nowe stosunki naukowe z niektórymi państwami obozu kapitalistycznego (Włochy, Francja, Anglia).

Na terenie kraju owocnie rozwija się współpraca IZ z PAN, ZAP, PISM, Komisją Koordynacyjną Instytutów Ziemi Zachodnich i in. Niektóre sesje i konferencje naukowe były wspólnie organizowane przez IZ z powyższymi instytucjami.

Wymienić tu należy przede wszystkim sesję szkolną, na której przedyskutowano wszystkie żywe problemy szkolnictwa Ziemi Zachodnich; zorganizowaną wspólnie z ZAP I konferencję Polsko-Czechosłowacką w maju 1959 oraz sesję jubileuszową zwołaną z okazji 15-lecia IZ.

Do jednych z większych osiągnięć IZ zaliczył prof. G. Labuda stworzenie własnej kadry naukowej, bez której żaden instytut badawczo-naukowy w pełni rozwijać się nie może.

W celu ożywienia życia naukowego na ZZ Instytut popierał starania o utworzenie regionalnych placówek naukowo-badawczych na tych terenach. W Szczecinie udało się zorganizować samodzielny Instytut Zachodnio-Pomorski, który swymi badaniami obejmuje regiony nadbałtyckie. Kontynuuje się zabiegi wokół utworzenia stacji naukowej w Zielonej Górze. Wysiłki utworzenia stacji IZ w Warszawie spęłzył na niczym, głównie z powodu braku lokalu.

W okresie sprawozdawczym do tej pory nie zrealizowano jeszcze w całości planu wydawniczego na 1961 r.

Nie udało się dotychczas kierownictwu IZ pomyślnie rozwiązać sprawy wyjazdów pracowników naukowych za granicę.

Podsumowując swoje sprawozdanie prof. G. Labuda stwierdził, że ogólny bilans działalności IZ — mimo pewnych niedociągnięć — ocenić należy jak najpozytywniej, co jest głównie zasługą całego zespołu pracowników, którym — jako ustępujący Dyrektor IZ — złożył serdeczne podziękowania.

4) Wicedyrektor Pollak zaznaczywszy, że zarówno sprawozdanie finansowe za r. 1960, jak i preliminarz budżetowy na r. 1961 oraz preliminarz budżetowy wstępny na r. 1962 zostały podane do wiadomości członków w drukowanym sprawozdaniu władz IZ rozesłanym im uprzednio, ograniczył się do udzielania tylko szeregu wyjaśnień.

Odnosząc się do sprawozdania za r. 1960 zaznaczył m. in., że budżet wykonano w wysokości niższej niż preliminowano zarówno po stronie wpływów, jak i wydatków; szczegółowiej wyjaśnił powody oraz podkreślił, że Instytut utrzymał nadal

korzystny stosunek wydatków na cele naukowo-badawcze i wydawnicze do wydatków administracyjno-gospodarczych.

Z kolei omówił nowy preliminarz budżetowy na r. 1961 zmieniony w porównaniu z uchwalonym przez Walne Zebranie w dniu 6 grudnia 1960 r., który ustalony w ostatecznej wersji wysłany został do PAN w marcu br. do zatwierdzenia, a przyjęty był przez Kuratorium IZ w dn. 29 marca br. Preliminarz ten, ogłoszony w drukowanym sprawozdaniu z uzasadnieniem projektowanych wydatków, stał się podstawą gospodarki finansowej IZ w r. 1961.

Biorąc pod uwagę okres do 15 listopada 1961 r. wicedyrektor Pollak zobrazował aktualny oraz przewidywany stan realizacji preliminarza do końca grudnia 1961 przy uwzględnieniu spodziewanego salda na 1 stycznia 1962 r., co umożliwi Instytutowi przejście na r. 1962 bez szczególnych trudności.

Na koniec przeszedł do zreferowania wstępnego preliminarza budżetowego na r. 1962, który na żądanie PAN opracowany pod koniec lipca wysłany został do Warszawy z początkiem sierpnia 1961 r. Preliminarz ten ma charakter raczej orientacyjny i będzie musiał być niewątpliwie przerobiony zanim zostanie definitywnie zatwierdzony. Nawiązując do wydrukowanego sprawozdania mówca podkreślił, że już dzisiaj preliminarz ten jest w pewnym stopniu nieaktualny, choćby np. z racji podwyżek uposażeń pracowników naukowych dokonanych od 1 października 1961 r. na podstawie rozp. Rady Ministrów z dn. 13 września br., może on się jeszcze bardziej zdezaktualizować w zależności od ostatecznej decyzji PAN, która ustali plan wydawniczy Instytutu na r. 1962. Uzasadnienie wzrostu wydatków w stosunku do r. 1961 podane w broszurze jest realne. Podkreślić należy, że wydatki ogólnoadministracyjne i inwestycyjne zostały obniżone, a stosunek wydatków administracyjnych do wydatków przewidzianych na cele badawczo-naukowe i wydawnicze — jak dotychczas — został utrzymany w dobrej proporcji.

Nawiązując do upływu trzechletniej kadencji pełnienia funkcji dyrektora IZ przez prof. G. Labudę, wicedyrektor Pollak w krótkim zestawieniu wykazał, jak Instytut Zachodni w okresie 1958—1961 r. korzystnie się rozwinął.

Prof. Labuda obejmując kierownictwo Instytutu w dn. 1 grudnia 1958 r., powodowany szlachetną ambicją służenia mu a poprzez Instytut jako placówkę naukowo-badawczą nauce polskiej, dla zaspokojenia ważnych aktualnych wymagań społecznych i politycznych w zakresie tematyki dotyczącej stosunków polsko-niemieckich oraz Ziem Zachodnich, po zespolowych naradach, ustalił perspektywiczny program naukowo-badawczy i wydawniczy Instytutu sięgający w okres lat najbliższych. Podając go jako obowiązujący nie trzymał się go kureczowo jako nienaruszalnego dogmatu. Wnikliwie, raczej orientując się w potrzebach bieżących i wsłuchując się w zamówienia społeczne, potrafił naprowadzić Instytut na nowe drogi, aby wiązać naukę z życiem, dać społeczeństwu i państwu to, co w danej chwili jest pożądanym i koniecznym.

Aby Instytut mógł sprostać zadaniom, jakie przed nim stanęły, prof. Labuda rozwinął żywą działalność zmierzającą do zapewnienia Instytutowi odpowiednich warunków dla jego pracy codziennej.

Przede wszystkim, uważając słusznym, że zasadniczą sprawą jest podstawa finansowa w oparciu o którą można prowadzić skutecznie badania naukowe, gromadzić naukową dokumentację, pomnażać księgozbiór naukowy i wydawać potrzebne publikacje, od początku wytrwale czynił zabiegi, aby zdobyć potrzebne środki finansowe w postaci odpowiednich dotacji. Wszak Instytut jako placówka naukowo-badawcza od samego początku swego istnienia nigdy nie mógł liczyć na własne jakieś wielkie wpływy, które by mogły mu ułatwić pracę badawczą i wydawniczą. Prof. Labuda mając ustalony plan prac wysunął postulat, aby Instytut w ciągu najbliższych lat dysponował takim budżetem, który by pozwolił IZ należycie prosperować. Ku temu z uporem zdążył przez okres 3-letni, aż wreszcie

na r. 1962 zaprojektował preliminarz budżetowy niemal dochodzący do wymaganej, zdaniem prof. Labudy, kwoty.

Trzeba podkreślić, że już jego poprzednik, prof. Piwarski, uznając, że Instytut w ówczesnych warunkach finansowych niewiele mógłby zdziałać, rozpoczął starania o wyższy budżet i o wyższą dotację PAN na jego dofinansowanie. Później też i prof. Labuda — przy skutecznej interwencji prof. Piwarskiego jako prezesa Kuratorium — czynił dalsze zabiegi w tym zakresie.

Druga sprawa, którą przeprowadził prof. Labuda, była reorganizacja wewnętrzna Instytutu; w miejsce zespołów, jakie istniały dotąd, utworzył 11 sekcji naukowych, archiwum prasowe Niemiec współczesnych oraz Ziem Zachodnich, dział wydawniczy, ogólnoadministracyjny, bibliotekę oraz referat propagandy i wymiany wydawnictw. Oczywiście szereg działów pracy istniał już i w latach poprzednich.

Trzecim ważnym współczynnikiem pomyślnego rozwoju Instytutu byli i są pracownicy, a wśród nich zwłaszcza pracownicy naukowci. W tym zakresie zaznaczył się duży postęp.

Gdy po śmierci pierwszego dyrektora Instytutu, prof. Wojciechowskiego w r. 1955, specjalna komisja radziła nad losami i kierunkiem prac Instytutu, skonstatowano, że dysponował on zaledwie jednym samodzielnym pracownikiem naukowym (etat dyrektora) i trzema pracownikami pomocniczymi, a ogółem było pracowników 19. Wówczas to zalecano Instytutowi konieczną rozbudowę kadry własnych pracowników naukowych.

Toteż już prof. Piwarski w okresie swej kadencji doprowadził do tego, że liczba pracowników naukowych wzrosła w l. 1956—1958 do 16, w tym 6 samodzielnym, a 10 pomocniczym, przy ogólnej liczbie pracowników 35.

W okresie kadencji prof. Labudy, w latach 1959—1961, wzrosła liczba pracowników naukowych do 27, w tym 7 samodzielnym, a 20 pomocniczym, na ogólną liczbę 64.

Jeśli mowa o pracownikach naukowych, należy podnieść niemalą troskę prof. Labudy o naukową młodą kadre, duży wkład pracy w kierowaniu młodymi pracownikami naukowymi oraz życzliwą zawsze gotowość służenia im radą w czasie osobistych konsultacji.

Należy także wspomnieć o stałym wzroście księgozbioru IZ, tej ważnej bazy naukowej dla pracowników.

W r. 1955	—	31 XII	—	księgozbiór	wynosił	27 149
W r. 1956	—	„	—	„	„	28 114
W r. 1957	—	„	—	„	„	31 401
W r. 1958	—	„	—	„	„	32 522
W r. 1959	—	„	—	„	„	33 677
W r. 1960	—	„	—	„	„	35 756
W r. 1961	—	„	—	„	„	37 157

Dla wszechstronnego omawiania aktualnych spraw Instytutu ustalili prof. Labuda zwyczaj możliwie częstych stałych narad plenum Dyrekcji, która pracując zespołowo pod jego kierownictwem dyskutowała i podejmowała uchwały oraz ustalała wytyczne dla sekcji. Takich posiedzeń przeciętnie w ciągu każdego roku odbywało się 30.

O pomyślnym rozwoju Instytutu świadczyć może wyraźnie ruch wydawniczy.

W kadencji prof. Piwarskiego (1956—1958) Instytut wydał:

- a) wydawnictwa zwarte — 12 tytułów, 302,2 ark. wyd.; 20 000 egz.
 b) „Przegląd Zachodni” — 18 numerów, 388 ark. wyd.; 25 538 nakł. glob.

W kadencji prof. Labudy (1959 do 17 listopada 1961) Instytut wydał:

- a) wydawnictwa zwarte — 27 tytułów, 562,65 ark. wyd.; 51 986 egz.
- b) „Przegląd Zachodni” — 18 numerów, 370,4 ark. wyd.; 25 570 nakł. glob.
- c) „Polish Western Affairs” — 3 numery, 42 ark. wyd.; 6 263 nakł. glob.

Zaznaczyć wypada, że nie omówiono wysiłków prof. Labudy i zespołu dyrekcyjnego w zakresie organizowania konferencji, sesji naukowych przy współudziale pracowników naukowych spoza Instytutu oraz naukowców zagranicznych, plenarnych posiedzeń pracowników naukowych IZ czy też poszczególnych sekcji.

Z tego krótkiego zestawienia wynika, że w ciągu trzechlecia kadencji dyrektora Labudy, Instytut nabrał rozmachu, dobrze się rozwijał, uczynił maksimum wysiłków, osiągnął niewątpliwie duże wyniki, które zostały wysoko ocenione w kraju i za granicą.

Prof. Labuda w tym krótkim okresie czasu dobrze się zasłużył sprawie Instytutu Zachodniego.

Kończąc wicedyrektor Pollak zwrócił się bezpośrednio do prof. Labudy, aby mu w imieniu pracowników Instytutu podziękować za pracę i dobre ustosunkowanie się do nich. W szczególności podkreślił wielki wysiłek prof. Labudy, aby Instytut Zachodni nie tylko miał duże osiągnięcia naukowe, ale także, aby prace prowadzone były w nim w jak najlepszej atmosferze. Ta atmosfera wytworzyła się zarówno dzięki samej działalności Dyrektora, będącej wzorem dla współpracowników, jako też dzięki ludzkiemu ustosunkowaniu się jego do pracowników i przejęciu się ich dołą. W takich warunkach praca mogła rozwijać się dobrze i skutecznie przyczynić się do ugruntowania jak najbardziej dodatniej opinii o Instytucie Zachodnim.

Wreszcie wicedyrektor złożył prof. Labudzie w imieniu wszystkich pracowników życzenia dalszej najowocniejszej pracy naukowej.

Zebrani długobrzmiącymi oklaskami solidaryzowali się z wypowiedzią wicedyrektora Pollaka.

5) Sprawozdanie w zastępstwie chorego przewodniczącego Komisji Rewizyjnej IZ odczytał prof. K. Kolańczyk. Komisja Rewizyjna na posiedzeniu w dn. 26 VI 1961 r. zbadała i zatwierdziła sprawozdanie finansowe Dyrekcji oraz bilans na dzień 31 grudnia 1960 r. Komisja Rewizyjna, biorąc pod uwagę całość działalności finansowej Instytutu w r. 1960, postanowiła przedłożyć Walnemu Zebraniu Członków Instytutu Zachodniego wniosek o udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium z działalności w r. 1960. Prof. K. Kolańczyk w imieniu Komisji Rewizyjnej postawił również wniosek o przesunięciu terminu Walnych Zebrań na pierwszy miesiąc roku kalendarzowego oraz wyraził słowa uznania pracownikom księgowości IZ.

Z kolei, na wniosek przewodniczącego zebrania, powołana została komisja matka, w celu przedstawienia zebranym 13 kandydatów do Kuratorium IZ oraz 5 do Komisji Rewizyjnej. Komisja matka pracowała w składzie: K. Popiołek, C. Pilichowski, E. Krzymień.

8) Prof. G. Labuda omówił ogólnie plan naukowy, badawczy i wydawniczy IZ na r. 1962 stwierdzając, że jest on wynikiem wszechstronnych dyskusji wewnątrz Instytutu oraz poza nim. W planie tym zarysowuje się pewna zmiana polegająca na dominującej roli tematyki niemcoznawczej. Z tego zakresu IZ przygotowuje monografię Niemiec współczesnych (NRD i NRF), której tom pierwszy — poświęcony NRD — ukaże się w 1962 r.

W dalszym ciągu przedmiotem badań IZ będzie problematyka ZZ, jednak głównie w aspekcie ogólnym, natomiast w regionalnym w odniesieniu do tych terenów, które dotąd nie wykształciły własnych środowisk badawczych.

9) Prof. G. Labuda zreferował zagadnienie ew. zmiany statusu prawnego IZ. Ogłoszenie ustawy o instytutach naukowo-badawczych umożliwiłaby zabiegi o zmianę

sytuacji prawnej IZ. Prof. G. Labuda przedstawił wstępny projekt zmiany statutu, który opiera się na koncepcji rozgraniczenia towarzystwa naukowego pn. Instytut Zachodni od resortowej placówki naukowo-badawczej o tej samej nazwie.

Mówca zgłosił wniosek o powołanie Komisji Statutowej w składzie: K. Piwarski, G. Labuda, nowo obrany Dyrektor IZ, oraz zwołanie nadzwyczajnego Walnego Zebrania członków IZ w terminie 3 miesięcy, które przedyskutowałoby i zatwierdziło nowy statut IZ.

Wnioski te zostały przez zebranych przyjęte jednomyślnie.

7) Przewodniczący poddał pod głosowanie następujące wnioski:

1. Wniosek Komisji Rewizyjnej IZ o przyjęcie sprawozdania Komisji Rewizyjnej i udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium z działalności w okresie sprawozdawczym;

2. Przyjęcie sprawozdania Dyrekcji IZ z działalności naukowo-badawczej i wydawniczej za okres 1 XI 1960 do 31 X 1961 r.

3. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania finansowego IZ za r. 1960;

4. Uchwalenie preliminarza na r. 1961 oraz zatwierdzenie wstępnego preliminarza na r. 1962.

Wszystkie powyższe wnioski zostały przez zebranych uchwalone jednomyślnie.

10) a) W imieniu komisji matki prof. K. Popiołek przedstawił listę 13 kandydatów na członków Kuratorium IZ, zaznaczając motywy wyboru danych osób (ciągłość pracy, należyta reprezentacja poszczególnych ośrodków naukowych współpracujących z IZ): 1. Arnold Stanisław (Warszawa); 2. Barciński Florian (Poznań); 3. Czekanowski Jan (Poznań); 4. Deresiewicz Janusz (Poznań); 5. Labuda Gerard (Poznań); 6. Lehr-Spławiński Tadeusz (Kraków); 7. Pajewski Janusz (Poznań); 8. Piwarski Kazimierz (Kraków); 9. Popiołek Kazimierz (Kraków); 10. Tymieniecki Kazimierz (Poznań); 11. Wysłouch Seweryn (Wrocław-Opole); 12. Zaremba Piotr (Szczecin); 13. Zólkiewski Stefan (Warszawa). Listę tę zebrani przyjęli jednogłośnie.

b) Prof. K. Popiołek przedstawił następujące kandydatury na członków Komisji Rewizyjnej: Janowicz Zbigniew, Kolańczyk Kazimierz, Kubiak Stanisław, Rusiński Władysław, Skubiszewski Krzysztof. Listę tę przyjęto jednomyślnie.

c) Prof. K. Piwarski przedstawił kandydaturę — wysuniętą przez Kuratorium IZ — prof. dra Michała Szczanieckiego na stanowisko dyrektora IZ. W głosowaniu kandydatura ta została przyjęta jednomyślnie.

Z kolei głos zabrał prof. M. Szczaniecki, który w krótkim przemówieniu podziękował zebranych za dowód zaufania oraz zapewnił, że dołoży wszelkich starań, aby kontynuować dotychczasowy kierunek pracy IZ i zrealizować plany nakreślone przez ustępującą Dyrekcję.

Po krótkiej przerwie przewodniczący zebrania poinformował, że Prezydium nowo obranego Kuratorium IZ ukonstytuowało się następująco: K. Piwarski (prezes), G. Labuda (I zastępca), F. Barciński (II zastępca), J. Deresiewicz (sekretarz).

d) Prof. G. Labuda zaproponował listę nowych członków Instytutu Zachodniego, uzasadniając każdą kandydaturę: 1. H. Batowski — Kraków, 2. J. Boroń — Poznań, 3. A. Galos — Wrocław, 4. J. Gierowski — Wrocław, 5. K. Golczewski — Szczecin, 6. K. Jonca — Wrocław, 7. L. Kosiński — Warszawa, 8. A. Łopatka — Poznań, 9. C. Madajczyk — Warszawa, 10. B. Miśkiewicz — Poznań, 11. J. Prędko — Poznań, 12. W. Radkiewicz — Poznań, 13. S. Smoliński — Poznań, 14. K. Żygulski — Łódź. Listę tę przyjęto jednomyślnie.

11) Ponieważ żadnych wolnych wniosków nie zgłoszono, przewodniczący zamknął Walne Zebranie, dziękując uczestnikom za wzięcie udziału w obradach.

Posiedzenie Kuratorium IZ. W dniu 23 listopada 1961 r. odbyło się posiedzenie Kuratorium IZ pod przewodnictwem jego Prezesa prof. Kazimierza Piwarskiego. Dyrektor Instytutu prof. G. Labuda złożył sprawozdanie z działalności badawczo-naukowej, organizacyjnej i wydawniczej Instytutu do końca października 1961 r. oraz plan badawczo-naukowy i wydawniczy na r. 1962, a wicedyrektor Pollak przedstawił nowy preliminarz budżetowy na r. 1961, aktualny stan finansowy Instytutu oraz wstępny preliminarz budżetowy na rok 1962 przedłożony PAN. Dyrektor Labuda zreferował ponadto prace przygotowawcze nad opracowaniem nowego statutu Instytutu Zachodniego opartego na ustawie o instytutach naukowych. Po dyskusji przyjęto do zatwierdzającej wiadomości wszystkie sprawozdania. Rozważono także sprawę kandydatur na członków Kuratorium IZ w nowej trzechletniej kadencji, na członków Komisji Rewizyjnej Instytutu na okres 1 roku oraz na członków Instytutu Zachodniego — dla przedstawienia ich na Walnym Zebraniu. Ustalono także kandydaturę prof. Szanieckiego na dyrektora Instytutu w związku z zakończeniem się trzechletniej kadencji prof. G. Labudy.

Jubileusz prof. Lehra-Splawińskiego. W dn. 21 listopada 1961 r. obchodzili w Krakowie prof. dr Tadeusz Lehr-Splawiński jubileusz 70-lecia urodzin i 50-lecia pracy naukowej. Dyrekcja Instytutu Zachodniego przesłała prof. Splawińskiemu, także jako długoletniemu Prezesowi Kuratorium IZ, bardzo serdeczne życzenia dalszej jak najowocniejszej pracy na polu naukowym.

Udział dra B. Wiewióry w międzynarodowej konferencji w Berlinie. Dr B. Wiewióra, jako kierownik Sekcji Prawa Międzynarodowego IZ, wziął udział w konferencji zorganizowanej przez Międzynarodowe Zrzeszenie Prawników Demokratów. Konferencja odbyła się w dn. 3—5 listopada 1961 r. w Berlinie

i poświęcona była prawnym aspektom problemu traktatu pokojowego z Niemcami¹. Dr Wiewióra, jako członek delegacji polskiej, zabrał głos w dyskusji, wygłaszając krótkie przemówienie pt. „Einige Bemerkungen über die Rechtsgrundlagen der deutsch-polnischen Grenze”.² W przemówieniu tym skoncentrował się głównie nad kwestią mocy obowiązującej terytorialnych postanowień Układów Poczdamskich dla obu państw niemieckich, polemizując z tezą zachodniemiecką o nieobowiązaniu tych postanowień w stosunku do Niemiec.

Pobyt prof. dra Z. Kaczmarczyka w Jugosławii. W dn. od 8 do 23 listopada 1961 r. przebywał w Jugosławii w ramach umowy kulturalnej polsko-jugosłowiańskiej prof. Zdzisław Kaczmarczyk, wicedyrektor Instytutu Zachodniego. W dn. 22 listopada 1961 r. wygłosił on w Instytucie Spraw Międzynarodowych i Ekonomii (*Institut za međunarodni politiku i privredu*) w Belgradzie referat pt. „Problem Niemiec na tle sytuacji Międzynarodowej (polskie nasświetlenie)”. Na referacie tym był obecny ambasador PRL w Jugosławii, Aleksander Małecki. Ponadto w dn. od 21 do 22 listopada 1961 r. wygłosił on na Wydziałach Prawa Uniwersytetów w Belgradzie i Nowym Sadzie referaty pt. „Początki miast polskich (zagadnienia prawne)”, w których nasświetlił rolę prawa niemieckiego w rozwoju ustroju prawnego polskich miast w średniowieczu.

Nawiązanie współpracy naukowej z Moskiewskim Państwowym Instytutem Stosunków Międzynarodowych przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych ZSRR. W dniu 19 grudnia 1961 r. Instytut Zachodni gościł przedstawiciela Moskiewskiego Instytutu Stosunków Mię-

¹ Patrz materiały z tej konferencji w tym nrze PZ. s. 281—284.

² Sprawozdanie z udziału delegacji polskiej patrz w art. J. Topińskiego, Problem niemiecki w oczach prawnika. „Prawo i Życie” nr 24/1961 z dn. 26 XI 1961.

dzynarodowych w osobie doc. Iwana Aleksiejewicza Kirylina. Docent Kirylin spotkał się z pracownikami naukowymi Instytutu Zachodniego na zebraniu, na którym wygłosił referat pt. „Pokojowa koegzystencja i walka ZSRR o pokój powszechny”. Po referacie rozwinęła się dyskusja. Doc. Kirylin zapoznał również słuchaczy z głównymi kierunkami działalności moskiewskiego Instytutu. W wyniku dalszych rozmów, przeprowadzonych z Dyrekcją IZ, ustalono na przyszłość zasady współpracy obu instytutów, w szczególności w zakresie wymiany wydawnictw.

Wizyty gości zagranicznych w IZ

W dn. 6—8 listopada 1961 r. gościem Instytutu Zachodniego był pracownik naukowy Instytutu Słowiańskiego w Pradze dr Jaroslav Valenta, autor licznych publikacji historycznych obrazujących stosunki polsko-czechosłowackie w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Gość interesował się pracą Sekcji Czechosłowackiej IZ oraz prowadził badania naukowe w poznańskich archiwach i bibliotekach.

*

W końcu listopada 1961 r. bawił w Poznaniu i przebywał w Instytucie Zachodnim pracownik naukowy Instytutu Słowiańskiego w Bratysławie, dr Viktor Borodovčak, który interesuje się stosunkami polsko-słowackimi i jest autorem szeregu prac poświęconych tym problemom. Gość zapoznał się ze zbiorami archiwalnymi w Rogalinie, z materiałami czeskimi i słowackimi zgro-

madzonymi w Zakładzie Sławistyki UAM oraz z planami i rezultatami pracy Sekcji Czechosłowackiej Instytutu Zachodniego, gdzie problematyka słowacka znajduje swoje odbicie.

*

Dn. 18 grudnia 1961 r. złożył wizytę w Dyrekcji Instytutu Zachodniego znany uczyony belgijski, profesor prawa państwowego na Uniwersytecie w Liège, P. Ch. Goossens. Prof. Goossens bawiący w Poznaniu jako gość Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, zainteresował się szczególnie badaniami IZ z zakresu problematyki współczesnej Ziemi Zachodnich. Przedyskutowano sprawę nawiązania przez IZ systematycznych kontaktów z ośrodkiem naukowym w Liège. Jak bowiem wiadomo uniwersytet w Liège prowadzi systematyczną współpracę ze środowiskiem naukowym poznańskim.

Sekretariat Naukowy IZ. Na podstawie uchwały Dyrekcji IZ w dniu 25 listopada 1961 r. obowiązki Sekretarza Naukowego Instytutu objął od dnia 1 grudnia 1961 r. dr Bolesław Wiewióra.

Nowi kierownicy Sekcji IZ. Dyrekcja Instytutu Zachodniego powierzyła, począwszy od 1 stycznia 1962 r., dr Jerzemu Krasuskiemu, pracownikowi naukowemu oraz członkowi IZ, kierownictwo Sekcji Historycznej, a dr Zdzisławowi Nowakowi również pracownikowi naukowemu oraz członkowi IZ, kierownictwo Sekcji Ekonomicznej w Instytucie Zachodnim.

